

Kitap İncelemesi

Anadolu'nun Sırlı Sesi Müziğiyle Ankara adlı kitabın incelenmesi

Emre Gök¹

Sanat Tasarım Mimarlık Fakültesi, Türk Müziği Bölümü, Gazi Üniversitesi, Ankara Türkiye

Makale Bilgisi

Geliş: 23 Kasım 2022

Kabul: 25 Aralık 2021

Online Yayın: 30 Aralık 2022

Anahtar Kelimeler

Ankara Müzik Kültürü

Ankara tarihi

Halk müziği

Müzik tarihi

Sanat müziği

Türk Müzik Kültürü

2822-3195 / © 2022 TM
Genç Bilge Yayıncılık tarafından
yayınlanmakta olup, açık erişim,
CC BY-NC-ND lisansına sahiptir.

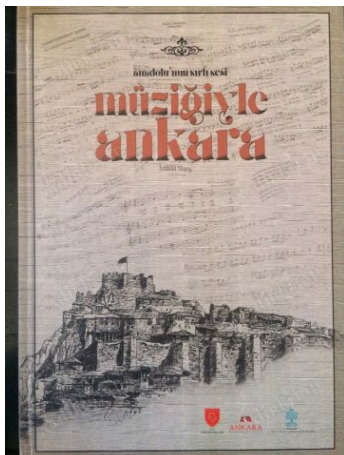

Öz

Anadolu'nun Sırlı Sesi: Müziğiyle Ankara Kitabı toplamda 280 sayfa 13 bölümden oluşmaktadır. Kitap, Ankara Valiliği, Ankara İl Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Ankara Kalkınma Ajansı'nın ortak iş birliğiyle hazırlanmış 2018 yılında çıkarılmıştır. Yayınlanan çalışmanın çok değerli kurumların iş birliğiyle yapılması Türk kültürünün Türk insanına anlatılması, Türkiye'nin başkenti olan Ankara ilinin tarihinin, kültürünün ve müziğinin zenginliğinin böyle bir çalışmayla açığa çıkarılması son derece önemli görülmektedir. Kitabın görülen en önemli özelliği genelden özele bir yaklaşımla yazılmasıdır. Kitap içerisinde Ankara özelinde bir konuya varılmadan önce konunun kendisi anlatılmakta, böylelikle anlatılan bilginin değeri ve kapsamı artmaktadır. Kitabın diğer bir üzerinde durulması gereken önemli bir noktası ise neolitik çağlardan başlayıp günümüze kadar çoğunlukla Ankara merkezli olarak Anadolu coğrafyasında bugüne kadar var olmuş tüm müzik türlerinin okuyucuya aktarılmasıdır. Kitap sadece müzik çalışması olarak ele alınmamış tarih, dil ve edebiyat, arkeoloji gibi diğer birçok bilim dalının olduğu bir içeriğe sahiptir. Kitap örnekler açısından zengin, görsellerle desteklenmiş bilimsel araştırma yazılarından oluşmasından kaynaklı olarak başvuru kaynaklar açısından da doyurucudur. Türk kültürünün önemi kitabın her yerinde vurgulanmış, birçok bilimsel veriyle Türk müzik kültürü detaylıca anlatılmış, Ankara yöresinin zengin, kozmopolit ve çok kültürlü yapısının getirdiği kültür çeşitliliği hakkında çok değerli görüşler paylaşılmıştır. Türk müzik tarihi kültürü Ankara tarihi ve müzik kültürünü öğrenmek isteyen okuyucular için Anadolu'nun Sırlı Sesi: Müziğiyle Ankara kitabı edinilmesi gereken bir kaynak olduğu kitap incelendiğinde görülmektedir.

Makaleye atıf için

Gök, E. (2022). Anadolu'nun Sırlı Sesi Müziğiyle Ankara adlı kitabın incelenmesi. *Türk Müziği*, 2(2), 129-137. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.1070707124>

Kitap Adı: Anadolu'nun sırlı sesi müziğiyle Ankara

Yazarlar: Prof. Dr. Ali Uçan, Prof. Dr. F. Gülay Mirzaoglu, Prof. Dr. Nurettin Demir, Prof. Dr. Gözde Çolakoğlu Sarı, Prof. Dr. Ömer Türkmenoğlu, Doç. Dr. Cenk Güray, Doç. Dr. Ömer Can Satır, Dr. Serdar Erkan, Halil Kaya, Oğuz Elbaş, Fikret Karakaya, Uğur Küçükakaplan, Bahar Gökçel

Proje Koordinatörü: Prof. Dr. Ömer Türkmenoğlu

ISBN: 978-605-63547-0-0

Hazırlayan/Koordinatör: Anadolu Kalkınma Ajansı

Editöryal Yapım: SFN Televizyon Tanıtım Tasarım Yayıncılık Ltd. Şti

Yayın Tarihi: 2017

Sayfa: 280

¹ Sorumlu Yazar: Doktorant, Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Ana Bilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı Ankara, Türkiye E-mail: emre35201997@outlook.com ORCID: 0000-0002-6343-4776

Giriş

Türk kültürü, Türk halkının benliğini yansıtan bir unsur olması, bizim insanımızın günlük hayatta kullandığı konuşurken, eğlenirken, yemek yerken kısacası hayatımızın her anında ve her hareketimizde var olan yaşayan bir değerdir. Dolayısıyla bu topraklarda var olmuş olan her türlü kültür unsuru bizim zenginliğimiz ve bizi diğer tüm toplumlardan farklı kılacak olan değerlerimizdir. Bu zenginliklerin yaşaması, gelecek nesillere aktarılması için bu konular hakkında çalışmalar yapılması projeler hazırlanması ve Türk insanına bu değerlerin aktarılması son derece önemlidir. Bahsedilen kültürel etmenlerden birisi ise son derece önem arz eden müzik kültürüdür. “Anadolu’nun Sır Sesi: Müziğiyle Ankara” kitabı Türk müzik kültürünün tanıtılması ve aktarılması için başarıyla hazırlanmış Ankara ilimizin değerleri, tarihi ve müzik kültürü hakkında çok mühim içeriklere sahip olan bir çalışmadır.

“Anadolu’nun Sır Sesi: Müziğiyle Ankara” Kitabı Ankara Valiliği, Ankara İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü ve Ankara Kalkınma Ajansı iş birliğiyle hazırlanmış ve Ankara Kalkınma Ajansı tarafından bastırılmıştır. Kitabın içeriği özetle; Ankara ilinin tarihini, kültürünü ve dünden bugüne gelen müzik kültürü hakkında çeşitli bilgiler sunmaktadır. “Anadolu’nun Sırlı Sesi: Müziğiyle Ankara” kitabı, kendi alanında önemli bir örnek teşkil etmektedir. Kitap 13 bölümden oluşmakta olup her bölümde değerli yazarların makale ve araştırmaları yer almaktadır. Prof. Dr. Ali Uçan, Prof. Dr. F. Gülay Mirzaoglu, Prof. Dr. Nurettin Demir, Prof. Dr. Gözde Çolakoğlu Sarı, Prof. Dr. Ömer Türkmengoğlu, Doç. Dr. Cenk Güray, Doç. Dr. Ömer Can Satır, Dr. Serdar Erkan, Halil Kaya, Oğuz Elbaş, Fikret Karakaya, Uğur Küçükkaplan ve Bahar Gökçel bahsedilen bölümlerin makale yazılarını yazan isimlerdir. Kitabın ilk sayfaları Ankara Valisi sayın Ercan Topaca’nın Sunuş yazısıyla başlamaktadır. Topaca sunuş bölümünde, yayınlanan çalışmanın Ankara ili müzik tarihi ve kültürü için ne kadar önem arz ettiğinden bahsetmiş ve Ankara şehrinin kültürel ve tarihsel zenginliklerine kısaca değinmiştir. Sunuş bölümünün ardından çalışmanın proje koordinatörü olan Prof. Dr. Ömer Türkmengoğlu’nun giriş bölümü yer almaktadır. Giriş bölümünü kısaca ele almak gerekirse, kitabın yazılmasına nasıl karar verildiğine, projenin içeriğinde neler olduğuna, Ankara ilinin zengin müzik kültürü ve tarihinin Türk müzik kültürü açısından ne kadar önemli olduğundan bahsedilmiştir. Ömer Türkmengoğlu’nun yazısında altını çizdiği en önemli husus ise Ankara müzik kültürünün sadece oyun havalarından ibaret olmadığı ve Ankara’nın birçok zengin müzik türlerine sahip olduğudur. giriş bölümünün sonunda ise projede bulunan kurum ve kişilere teşekkür edilmiştir. Kitap içerisinde mevcut 13 bölümü ele almak gerekirse bölümlerin içeriği genel olarak Ankara tarihi, Ankara kültürü, Ankara müziği, Ankara müziklerinin sınıflandırılması, kurulan müzik eğitim kurumları ve toplulukları gibi birçok konudan oluşmaktadır. Kitap “Tarihte Ankara” isimli birinci bölümle başlayıp “Ankara Müziklerinden Örnekler” bölümüyle sona ermektedir.

Bölüm 1. Tarihte Ankara

Bu bölüm bir makaleden oluşmaktadır. Kitabın bu bölümünde yazar başlıklar halinde Ankara ilinin tarihi hakkında bilgiler vermiştir. Bölümün girişinde eski çağlarda Ankara ve çevresinin su kaynaklarına sahip olması, tarıma elverişli bir toprağa sahip olması, Ankara kalesinin ve eteklerinin sarp yamaçlı olması gibi özelliklerinden kaynaklı olarak eski çağ toplumları tarafından yerleşim yeri olarak uygun olduğundan bahsedilmiştir. Eski çağlardan bugüne Ankara’nın dünya başkentlerinden biri olduğuna yer verilmiş buna delil olarak ise Ankara ilindeki kazılarda bulunmuş olan “Tümülüs” olarak adlandırılan kral ve hanedan üyelerine ait olan mezarlar gösterilmiştir. Eski çağlarda Ankara ilinin öneminden bahsedilen bölümde son olarak eski dönemlerden bugüne kadar Ankara iline diğer toplumların hangi isimleri verdiğine yer verilmiştir.

Bu bölümde daha sonra Anadolu Selçukluları hakimiyetinde Ankara bölümü anlatılmış Anadolu Selçukluları döneminde Ankara’nın Haçlı işgaline uğraması bir dönem Bizans hakimiyetine girmesi gibi konulara kısaca değinilmiş sonrasında ise Anadolu Selçuklularının Ankara’ya kazandırdıkları mimari eserlere yer verilmiştir.

Ankara’nın Osmanlı hakimiyetindeki dönemi hakkında ise yazar, Ankara ilinin tam olarak Osmanlı hakimiyetine girişinden, bir dönem eyalet merkezi olarak kullanıldığından, Timur Devleti ve Osmanlı Devleti’nin 1402 yılında yaptıkları savaşta şehrin aldığı zararlardan, Osmanlı Devleti himayesinde ticari olarak çok önemli bir şehir olması gibi birçok konuya değinmiştir. Osmanlı hakimiyetinde Ankara kısmı devletin başlangıcından yıkılışına kadar olan dönemi kısaca anlatmaktadır.

Bu bölümde son olarak Milli mücadele dönemi Ankara ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunda Ankara'nın tarihi anlatılmıştır. Milli mücadele yıllarında Ankara'nın ne kadar önemli bir rol oynadığından Türkiye topraklarının bağımsızlığı için bir sembol olmasından milli mücadelenin bir dönem önemli kararlarının Ankara'da alınması gibi önemli konulardan bahsedilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunda Ankara kısmında ise Ankara'nın kazanılan zaferden sonra başkent olarak kabul edilmesi TBMM'nin kurulması Mustafa Kemal Atatürk'ün Meclis oylamasında Cumhurbaşkanı olarak seçilmesi gibi konulara ve o dönem Ankara'ya kazandırılmış olan zafer anıtlarından bahsedilmiştir.

Kitabın birinci bölümünü ise Eski Çağlarda Ankara, Anadolu Selçukluları, Osmanlı Hakimiyeti, Milli Mücadelede Ankara, Türkiye Cumhuriyeti'nin Kuruluşu ve Başkent Ankara olmak üzere beş alt başlıktan oluşmak üzere Halil Kaya kaleme almıştır.

Bölüm 2. Tarihsel Süreçte Anadolu ve Ankara Müziği

Bu bölüm iki makaleden oluşmaktadır.

Arkeolojik Çağlarda Anadolu'da ve Ankara'da Müzik Kültürü

Kitabın ikinci bölümünün ilk makalesinde konular beş alt başlık halinde sunulmuştur. Bu alt başlıklar: "Neolitik – Kalkolitik Çağlar (MÖ 10.000–3.000), Neolitik – Kalkolitik Çağlar (MÖ 10.000–3.000), Asur Ticaret Kolonileri – Hitit Çağları (MÖ 2.000–1.190), Demir ve Roma Çağları (MÖ 1.190–MS 395), Değerlendirme" şeklinde belirlenmiştir.

Bu alt başlıkların içeriğinde bölümün yazarı Neolitik çağdan itibaren Ankara ve çevresinde Arkeolojik kazılar veya kayda geçmiş tarihi kaynaklardan edinilen bilgiler ışığında ortaya çıkan müzik aletlerinden bu müzik aletlerin neye benzediğinden, hangi malzemeden yapıldığından, ne şekilde icra edildiğinden ve hangi uygarlıklar tarafından kullanıldığına kadar ayrıntılı bilgilere yer vermektedir. Bunların yanı sıra Neolitik dönemde Ankara'nın Anadolu'nun ilk ilkel köy yerleşim alanı olması gibi önemli bilgiler paylaşmıştır. Bahsedilen tüm tarihi çalgılar ve objeler bu bölümde görsellerle desteklenmiştir. Bölümün en sonunda ise yazarın, bahsettiği bilgilerin ışığında Ankara ilinin Arkeolojik çağlardan günümüze müzik kültürü için ne kadar önemli bir yer olduğunu da içeren bir değerlendirmesi bulunmaktadır. Kitabın ikinci Bölümünün ilk makalesini kaleme alan yazar Oğuz Elbaş'tır.

Tarihsel Süreç Bağlamında Anadolu'da Türk Müzik Kültürü

İkinci makale ise "Türk Müziğinde Dönemler" başlığı altında üç alt başlıktan oluşmaktadır. Bu alt başlıklar: "Selçuklu Dönemi Musikisi", "Osmanlı Dönemi Musikisi" ve "Cumhuriyet Dönemi ve Geleneksel müzik yaklaşımlarıdır.

Bu makale yazısında Anadolu'nun çok kültürlü yapısına dikkat çekilmiştir. Bu çok kültürlü yapı sebebiyle meydana gelen kültürel etkileşimlerin var olduğundan bahsedilmektedir. Müziğin de bir kültür kavramı olması sebebiyle bu kültürel etkileşimin içerisinde bulunduğu söz edilmiştir. Türk müzik kültürünün içerisinde bulunan aşıklık geleneğinden, İslamiyet'in Türk kültürü üzerindeki etkileri, o dönemlerde kullanılan çalgı isimleri ve sanatçı isimlerinden, yazılı ve sözlü kültür kavramları gibi önemli noktalara değinilmiştir. Osmanlı dönemindeki Türk müziğinin ise Türklerin Anadolu'ya gelmeden önceki bulunduğu coğrafyalarda görülen şehir müziği kültürünü Osmanlı Devleti'nde aynı şekilde uygulandığı Osmanlı Devleti'ndeki klasik Türk musikisinin de bir şehir müziği olduğundan bahsedilmiştir. Osmanlı Devleti içerisindeki müzik eğitimin verildiği kurumların ve devletin içerisinde var olan müzisyen padişah, voyvoda ve hanlarında yazı içerisinde bahsi geçtiği görülmektedir. Aynı zamanda Osmanlı Devleti döneminde Türk halk müziğinin durumundan söz edilmiş, devletin sonlarına doğru ortaya çıkan Batı Kültürü'nün müziğe olan etkileri gibi konulara da yer verilmiştir.

Yazının son alt başlığında ise; Cumhuriyet döneminde Türkçülük fikirlerinin ve Ziya Gökalp gibi isimlerin Türk müziği politikalarındaki etkilerinden söz edilmiş, Cumhuriyet dönemi müzik politikaları hakkında bilgiler paylaşılmış ve geleneksel müziğe bu fikirler doğrultusunda Cumhuriyet'in ilk yıllarındaki yaklaşımlara yer verilmiştir. İkinci makalenin yazarı Dr. Serdar Erkan'dır.

Bölüm 3. Gelenekten Geleceğe Ankara Müziği

Bu bölüm üç makaleden oluşmaktadır.

Ankara Müziğine Sorunsal Yaklaşım

Bu makalede Türkiye’de ve Ankara’daki derleme çalışmalarının halk bilimi çalışmalarına göre geç yapılması sebebiyle özellikle Ankara özelinde halk müziğinin pavyon müziğine karşı savunulmak zorunda kalınması gibi problemlere değinilmiştir. Bu problemin bilgi merkezli bir sorun olduğu yazar tarafından belirtilmiştir. Akademik çevrelerce Ankara eğlence sektörü ve pavyonlar nezdinde yapılan müziğe karşı bir tepki olduğu bu eğlence sektörünün halk müziği geleneğine büyük zarar verildiğinin düşünüldüğü yazar tarafından ortaya konulmuştur. Makalede aynı zamanda yapılan derlemelere de yer verilmiştir. Yazar Ankara’da halk müziğinin şeffaf bir şekilde etnomüzikolojik ve halk bilimi araştırmalarıyla tekrar sunulması gerektiğini de yazının sonlarına doğru belirtmiştir. Makale kaynakça bölümüyle bitmektedir. Makalenin yazarı Dr. Serdar Erkan’dır.

Ankara’da Müzik Türlerinin Sınıflandırılması

Bu makalede öncelikli olarak genel müzik türlerinin neler olduğundan bahsedilmiş ve ilk alt başlıkta müzik türlerinin sınıflandırılmasının nasıl yapıldığına dair genel bir bilgilendirme yapılmıştır. Sınıflandırılmalar isimleriyle verilmiştir. Daha sonra Ana müzik türlerinin neler olduğuna dair bilgiler paylaşılmış ve ana müzik türleri hakkındaki bilgiler yazılmıştır. Yazının son bölümünde ise günümüzde Türk müziğini oluşturan ana türler ve bu türlerin sınıflandırması, ülkemizdeki müzik türlerini adlandırırken çıkan sorun ve karışıklıklara yer verilmiştir. Çalışma, Türk müziğinin başka uygarlıklarla olan etkileşimlerinin bahsedildiği bir kısımdan sonra kaynakça bölümüyle sona ermektedir. Makale içerisinde yazar tarafından tüm bilgiler ayrıntılı ve son derece incelikte okuyucuya sunulmuştur. Makalenin yazarı Prof. Dr. Ali Uçan’dır.

Ankara Halk Müziğinin Tarihsel ve Geleneksel Temelleri

Bu makalede Ankara şehrinin farklı din ve ırk yapısına sahip olan toplumun ve eski çağlardan bu yana gelen farklı ulusların Ankara yöresine ait Türk müziğine olan etkisinden bahsedilmiştir. Bu etkilerin kullanılan çalgılardan verilen müzik eğitimlerine kadar her alanda mevcut bir etkileşimin var olduğunu ve benzerliklerin görüldüğünü söylemektedir. Yazar Ankara yöresinde var olan seymenlik geleneğinin köklerini ve folklor özelliklerini anlatmış, Ankara sazından bahsetmiş, bu sazın akort sistemini, perde sistemini nasıl ve ne şekilde icra edildiğini aktarmıştır. Tüm bu bilgilerin tablo ve şekillerle desteklendiği görülmektedir. Aynı zamanda Ankara yöresinde çalınan tavırların mızrap tekniklerini icra edilen ezgilerin makamsal vaziyetlerini de okuyucuya aktarmaktadır. Bu yöreye ait mızrap tekniklerinin kullanımını ise Ankara yöresi halk ezgilerinin nota örnekleri ile ortaya koymuştur. Makale Ankara’nın çevre unsurlarına dahil olan Abdal müzisyenlerin Ankara halk müziğine olan etkilerinden bahsedilen bir kısımla ve kaynakça bölümüyle sona ermektedir. Makalenin yazarı Doç. Dr. Ömer Can Satır’dır.

Bölüm 4. Geleneksel Türk Halk Müziği

Bu bölüm iki makaleden oluşmaktadır.

Ankara’da Geleneksel Türk Halk Müziği

Bu makalenin içeriğinde Ankara yöresi Türk halk müziğinin söz ve ezgi kalıplarından oluşan türküler yoluyla yaşayan kuşaklara aktarılmasını ele alan Ankara türkülerinin söz kalıplarında kullanılan yaygın sözcüklerin sembolik olarak kullanımlarını ve bu sembolik sözcüklerin ne anlama geldiğinden bahsediliyor. Makalede verilen örnekler içerisinde sembolik sözcüklerin sınıflandırılması sembolik çiçek sözcükleri(karanfil,gül vb.), sembolik meyve sözcükleri(elma, üzüm vb.) olarak gösterilmiştir. Bu sözcükleri içeren türkü sözleri makalede örnekler halinde verilmiştir. Makalenin devamında Ankara kültürünün önemli bir parçası olan seymenlik geleneğinden bahsedilen bir kısım mevcuttur. Daha sonra Ankara türkülerinin icra edildiği ortamlar, kullanılan çalgılar ve oyunların bahsedildiği bir bölüm vardır. Makale Ankara yöresindeki Türkü öykülerinin açıklamalarının yapıldığı ve örneklerinin verildiği, yörenin icracılarının ve kaynak kişilerinin anlatıldığı bölümle sona ermektedir. Makalenin yazarı Prof. Dr. F. Gülay Mirzaoğlu’dur.

Ankara Türküleri ve Ankara Ağızları

Makalenin başlangıcında yazarın konu ve amaç hakkında kısa bir yazısı bulunmaktadır. Araştırmanın devamında ise dil çalışmaları kapsamında gerçekleştirilen türkü ve ağız derlemelerinden bahsedilmektedir. Daha sonra Ankara ağız hakkında bilgilendirme yapılmakta olup Ankara’da yapılmış olan ağız derlemeleri hakkında bilgiler paylaşılmış ve Ankara ağzının yapısal özellikleri ve konuşulurken ifade edilen sözcüklerin ve konuşma şeklinin örnekleri verilmiştir. Folklor ürünlerinin geleneksel sözlü edebiyat için ne kadar önemli olduğuna dair vurgu yapılmıştır. Ankara türküleri

seslendirilirken Ankara ağzından kaynaklı olarak sözcüklerin telaffuz edilirken ne gibi farklılıklar gösterdiğine dair örnekler verilmiştir. Bunların yanı sıra türkülerin kökeni ve türküler ile dil arasındaki güçlü bağlantıların olduğu yazı içerisinde yer almaktadır. Makale değerlendirme yazısı ve kaynakça ile sona ermektedir. Makalenin yazarı Prof. Dr. Nurettin Demir'dir.

Bölüm 5. Geleneksel Türk Sanat Müziği

Kitabın beşinci bölümü iki makaleden oluşmaktadır.

Geleneksel Türk Sanat Musikisi

Makale genel hatlarıyla klasik Türk müziğinin tarihi bestecileri klasik Türk müziğinin müzik yapısı hakkında bilgiler sunmaktadır. Makalenin başında öncelik “musiki” ve “alaturka” terimlerinin terminolojik olarak açıklamasıyla yazıya başlanmıştır. Makalenin devamında klasik Türk müziği dokuz dönem başlığı altında okuyucuya aktarılmıştır. Makalede klasik Türk müziğinin icra yöntemleri, hamparsum notası, geçmişten günümüze klasik Türk müziğini icra eden korolar ve topluluklardan, taş plak dönemine, klasik Türk müziğinin tarihsel dönemlerinden, bestecilerine kadar birçok bilginin bulunduğu görülmektedir. Makale sonuç bölümü ve kaynakça ile sona ermektedir. Makalenin yazarı Fikret Karakaya'dır.

Ankara'da Geleneksel Türk Sanat Müziği

Makalenin konusu genel olarak İstanbul merkezli olarak bilinen klasik Türk müziğinin Cumhuriyetin ilanından sonra yapılan musiki inkılabı ile Ankara'da ne koşullarda geliştirilmeye çalışıldığını, hangi kurumlarda eğitiminin verildiğini, Riyaset-i Cumhur Fasil Ekibi'ni, Ankara Radyosu'nun klasik Türk müziği için önemini ve klasik Türk müziğinin icra topluluklarını içermekte, Cumhuriyet döneminden sonra Ankara ve çevresinde klasik Türk müziğinin durumu hakkında ayrıntılı bilgiler vermektedir. Makale içerisinde TRT repertuarındaki Ankara konulu TSM eserlerinin de makam, usul, besteci ve türünün verildiği iki adet tabloda bulunmaktadır. Makale sonuç bölümü ve kaynakça ile sona ermektedir. Makaleyi Prof. Dr. Gözde Çolakoğlu Sarı Kaleme almıştır.

Bölüm 6. Mehter Müziği

Kitabın altıncı bölümü bir makaleden oluşmaktadır.

Mehter ve Musika-i Hümayun

Makale Osmanlı döneminde kullanılmakta olan mehter topluluğu ile ilgilidir. Mehter birliğinin sembollerini, müziği icra tekniklerini, topluluk içerisinde bulunan mehteran birliğinin kimlerden oluştuğunu, birliğin tarihini ne amaçla kullanıldığına kadar birçok bilgi okuyucuya aktarılmıştır. Mehter topluluğunun Batı toplumunda bazı bestecileri etkilediği etkilenen bestecilerin “alla turca” isimli eserler bestelediklerinden makalede bahsedilmektedir. Mehter birliğinin anlatılmasının yanında Osmanlı Devleti dönemindeki vaziyetinden Cumhuriyet'in ilk yıllarında geçirdiği isim değişikliğinden sonraki Musika-i Hümayun'un da bilgileri makale içerisinde yer almaktadır. Tüm bilgilerin makale içerisinde görsellerle desteklendiği görülmektedir. Makale değerlendirme ve kaynakça bölümüyle sona ermektedir. Makalenin yazarı Oğuz Elbaş'dır.

Bölüm 7. Türk Din Musikisi

Kitabın yedinci bölümü bir makaleden oluşmaktadır.

Ankara'da Türk Din Musikisi

Makale genel hatlarıyla Ankara çevresinde var olan Türk din musikisi geleneği hakkında bilgiler içermektedir. Makalede Ankara'nın eski dönemlerden beri birçok dini yönetimlerin bulunmasından kaynaklı dini musiki için çok zengin bir toprak olduğundan bahsedilmiş, Ankara ve çevresinde mezhepsel farklılıkların yarattığı farklı ezgi tipleri ve icra yöntemleriyle var olan Türk din musikilerinden söz edilmiştir. Dini simgelerin bu gelenekteki önemi, Hacı Bektaş-i Veli'nin bu geleneğe etkileri, Türkü ve şarkı örnekleri, yapılan Mevlevi ve semahı törenlerin nasıl yapıldığından, bu tören ve ibadetlerin nerede yapıldığına kadar içerikler makalede mevcuttur. Makale değerlendirme bölümü, kaynakça ve neva makamında düyek usulünde bir ilahi nota örneği ile sona ermektedir. Makaleyi Doç. Dr. Cenk Güray kaleme almıştır.

Bölüm 8. Uluslararası Sanat Müziği

Bu bölüm bir makaleden oluşmaktadır.

Ankara’da Uluslararası Sanat Müziği (Klasik Batı Müziği)

Makalenin genel konusu Osmanlı Devleti döneminde batılılaşma hareketleri ile birlikte hem Osmanlı hem de Türkiye Cumhuriyeti içerisinde Batı müziğinin oluşumu, gelişimi, bu müzik türünün ilk kurumları ve toplulukları Batı müziğinin Türk müziğine olan etkileri gibi genel itibarı ile Ankara ve çevresi merkez alınarak Batı müziğinin Anadolu coğrafyasında nasıl oluştuğunu içermektedir. Makalenin girişinde Osmanlı Devleti’nde Batı müziği hareketlerini Uçan, evreler halinde anlatmaktadır. Osmanlı Devleti’nde bu müziğin etkilerinden, ilk çok sesli çalışmalardan, padişah ve şehzadelerin Batı müziği eğitimlerinden, Batı merkezli askeri bandoların Osmanlı askeri bandosuna olan etkileri gibi konuları işlemiştir. Osmanlı Devleti’nde Batı müziğinin oluşum ve evrelerinden bahsettikten sonra Cumhuriyet’in ilk yıllarında Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün Cumhurbaşkanlığı döneminde Türkiye’deki Batı müziği hareketleri çalışma içerisinde anlatılmış hatta o dönemde verilen bir konserin akışının yer aldığı bir tabloya da yer verilmiştir. Makale Ankara’da erken Cumhuriyet döneminden günümüze kadar olan Batı müziğinin anlatıldığı bir kısım, konunun genel değerlendirilmesi ve kaynakça bölümüyle sona ermektedir. Makalenin yazarı Prof. Dr. Ali Uçan’dır.

Bölüm 9. Çağdaş Türk Sanat Müziği

Bu bölüm bir makaleden oluşmaktadır.

Ankara’da Çağdaş Türk Sanat Müziği

Bu bölümde yer alan makale genel hatlarıyla çok kapsamlı ve içeriği geniş bir çalışmadır. Makalede ilk etapta Osmanlı Devleti’nde 20. yy. da meydana gelen çok seslendirme çalışmaları bu çalışmaların neler olduğu açıklanmış daha sonra çok sesli besteler yapmış olan Osmanlı padişahları, geleneksel Türk müziği bestecilerinin çok sesliliğe yönelimleri, Osmanlı sarayında çok sesli müzik, Osmanlı Devleti’nde yetişmiş Türk bestecilerin Batı tekniğiyle oluşturdukları beste ve çalışmalar gibi 20. yy da Batı müziğinin Türk müzik kültürüne olan etkileri anlatılmıştır. Makalenin devamında Kurtuluş Savaşı döneminden itibaren Cumhuriyet’in kuruluşunda ve sonrasında çağdaş Türk sanat müziğinin durumu, Türk ulusal müziğinin oluşturulma çabaları, Avrupa’ya eğitim görmek ve Türk ulusal müziğini oluşturmak amaçlı Avrupa’ya gönderilen isimler, Batı tekniğiyle yazılmış ve çok seslendirilmiş eserler Cumhuriyet’in müzik kurumlarında bu müzik türünün eğitimi gibi birçok konuya değinilmiştir. Makalede işlenen tüm bu konular Ankara yöresi merkez alınarak kaleme alınmıştır. Makale genel değerlendirme, ek bölümü ve kaynakça ile sona ermektedir. Makalenin yazarı Prof. Dr. Ali Uçan’dır.

Bölüm 10. Popüler Türk Müziği

Bu bölüm bir makaleden oluşmaktadır.

Ankara’nın Popüler Türk Müziğindeki Yeri

Kitabın onuncu bölümünde yer alan makale 1960’lı yıllardan itibaren Türkiye’de yaygınlaşmaya başlamış pop ve arabesk müzik gibi popüler kültürün Türkiye’de ve Ankara’da nasıl ortaya çıktığını ve ilerleyen yıllarda nasıl tüm ülkeye yayıldığından bahsetmektedir. Yazı içerisinde Türkiye’de çok partili hayata geçiş dönemi sonra etkili olan Amerikan menşeli müziklere dikkat çekilmiştir. Bu konunun önemi ise Türkiye’de popüler müzik kültürünün oluşmasının esas etkeni Amerikan menşeli müziklerin Türkiye’de dinlenmeye başlanması ve yaygınlaşmasıdır. Makalenin devamında popüler müziğin Türkiye’deki olgunlaşma ve yerleşme süreci kaleme alınmıştır. Makale “Ankara folklorunun popüler müzikteki yeri” yazısı, değerlendirme ve kaynakça bölümleriyle sona ermektedir. Bu makalenin yazarı Uğur Küçükkaplan’dır.

Bölüm 11. Ankara’da Müzik Kurumları

Bu bölüm bir makaleden oluşmaktadır.

Ankara’da Müzik Kurumları

Makalenin konusu Cumhuriyet’in ilanından sonra Ankara’da kurulmuş olan müzik kurumları hakkındadır. 2. Mahmut devrinden itibaren meydana gelen Batılılaşma hareketlerinden bahsederek başlayan çalışma daha sonra Riyaset-i Cumhur Musiki Heyeti (1924), Ankara Devlet Konservevuarı (1936), Gazi Terbiye Enstitüsü Müzik Bölümü (1937), Askeri Muzika Ortaokulu (1938), Askeri Muzika Meslek Okulu (1949) gibi Cumhuriyet öncesi ve sonrası kurulan müzik kurumlarının içerikleri hakkında bilgi vermektedir. Kurumların yanısıra oluşturulan müzik toplulukları ve korolar

hakkında da yazı içerisinde yer verilmiştir. Makale Ankara’da düzenlenen müzik etkinliklerinin konu edildiği kısımla sona ermektedir. Makalenin yazarı Halil Kaya’dır.

Bölüm 12. İstiklal Marşı ve Ankara

Bu bölüm bir makaleden oluşmaktadır.

İstiklal Marşı ve Ankara

Makale Osmanlı devletinde bestelenen ulusal marşlar hakkında bilgi veren bölümle başlamaktadır. Ulusal marş nedir? Neden ulusal marşa gereksinim duyulmuştur? Ulusal marş bağımsız bir toplum için neleri ifade eder? Gibi sorular makale içerisinde okuyucuya açıklanmaktadır. Makale yeni kurulan Cumhuriyet sonrası İstiklal Marşı’nın kabulüne kadar olan süreçte neler olduğunu milli marşın şiirinin yazılması için yarışma nasıl düzenlendiğini Mehmet Akif Ersoy’un ikna edilmesi ve yarışmayı kazanması gibi konuları ayrıntılarıyla aktarmaktadır. İstiklal marşının şiirinin yazılım ve kabul durumu bittikten sonra makale içerisinde marşın bestelenmesi ve Osman Zeki Üngör’ün bestesinin kabul edilmiş sürecini, sonrasında orkestra ve bando için düzenlenmesini konu almıştır. Makalenin sonlarına doğru yazar İstiklal marşının bestesinin çözümlemesi başlıklı yazısı, değerlendirme ve kaynakça bölümüyle makaleyi sonlandırmıştır. Makalenin yazarı Prof. Dr. Ali Uçan’dır.

Bölüm 13. Ankara Müziklerinden Örnekler (CD)

Ankara yöresine ait ezgilerin olduğu bir bölümdür. Bu ezgiler:

- Ankara Zeybeği / TRT Ankara Radyosu THM
- Misket / Söz & Müzik: Anonim / Solist: Soner Özbilen / TRT Ankara Radyosu THM
- Ankara’da Yedim Taze Meyveyi / Söz & Müzik: Anonim / Solist: Soner Özbilen / TRT Ankara Radyosu THM
- Hüdayda / Söz & Müzik: Anonim / TRT Ankara Radyosu THM Korosu
- Ankara’nın Taşına Bak / Söz & Müzik: Anonim / Solist: Ömer Türkmenoğlu - Düzenleme: Musa Göçmen
- N’oldu Bu Gönlüm / Söz: Hacı Bayram-ı Veli - Müzik: Anonim / Solist: Aykut Karaçam - Ney: Miase Örümlü - Rebap: İsmet Karadeniz - Tanbur: Ali Yılmaz - Divan sazı: Cenk Güray
- İndim Koç Babayı Tavaf Eyledim / Söz & Müzik: Anonim / Solist: Hasan Özel / TRT Ankara Radyosu THM
- Suyu Gider Allı Gelin Has Gelin / Söz & Müzik: Anonim / Solist: Ömer Türkmenoğlu - Düzenleme: Kemal Günüş
- Yürü Dilber Yürü Ömrümün Varı / Söz & Müzik: Anonim / Solist: Nazan Sıvacı / TRT Ankara Radyosu TSM
- Ankara Kalesi / Senfonik Şiir / Müzik: Necil Kazım Akses / CSO 1964 Şef: Gotthold E. Lessing
- İstiklal Marşı (Ali Rıfat Çağatay’ın bestesi), Söz: Mehmet Akif Ersoy - Müzik: Ali Rıfat Çağatay / TRT Ankara Radyosu TSM
- İstiklal Marşı (Osman Zeki Üngör’ün bestesi) / Söz: Mehmet Akif Ersoy - Müzik: Osman Zeki Üngör / CSO

Tüm ezgiler kitabın yanında verilen CD içerisinde mevcut bulunmaktadır.

Sonuç

Anadolu’nun Sır Sesi: Müziğiyle Ankara Kitabı toplamda 280 sayfa 13 bölümden oluşmaktadır. Kitap, Ankara Valiliği, Ankara İl Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Ankara Kalkınma Ajansı’nın ortak iş birliğiyle hazırlanmış 2018 yılında çıkarılmıştır. Yayınlanan çalışmanın çok değerli kurumların iş birliğiyle yapılması Türk kültürünün Türk insanına anlatılması, Türkiye’nin başkenti olan Ankara ilinin tarihinin, kültürünün ve müziğinin zenginliğinin böyle bir çalışmayla açığa çıkarılması son derece önemli görülmektedir.

Kitabın görülen en önemli özelliği genelden özele bir yaklaşımla yazılmasıdır. Kitap içerisinde Ankara özelinde bir konuya varılmadan önce konunun kendisi anlatılmakta, böylelikle anlatılan bilginin değeri ve kapsamı artmaktadır. Kitabın diğer bir üzerinde durulması gereken önemli bir noktası ise neolitik çağlardan başlayıp günümüze kadar çoğunlukla Ankara merkezli olarak Anadolu coğrafyasında bugüne kadar var olmuş tüm müzik türlerinin okuyucuya aktarılmasıdır. Kitap sadece müzik çalışması olarak ele alınmamış tarih, dil ve edebiyat, arkeoloji gibi diğer birçok bilim dalının olduğu bir içeriğe sahiptir. Kitap örnekler açısından zengin, görsellerle desteklenmiş bilimsel araştırma yazılarından oluşmasından kaynaklı olarak başvuru kaynakları açısından da doyurucudur. Türk kültürünün önemi kitabın her yerinde vurgulanmış, birçok bilimsel veriyle Türk müzik kültürü detaylıca anlatılmış, Ankara yöresinin zengin, kozmopolit ve çok kültürlü yapısının getirdiği kültür çeşitliliği hakkında çok değerli görüşler paylaşılmıştır. Türk müzik tarihi kültürü Ankara tarihi ve müzik kültürünü öğrenmek isteyen okuyucular için Anadolu'nun Sırlı Sesi: Müziğiyle Ankara kitabı edinilmesi gereken bir kaynak olduğu kitap incelendiğinde görülmektedir.

Yazar Özgeçmişi

Doktorant **Emre Gök** 1997 yılında Denizli'de doğdu ilk ve ortaöğretimini tamamladıktan sonra 2011 yılında İzmir Işıl Saygın Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi'nin sınavına girerek müzik eğitimine İzmir'de başladı. Bu süreçte hem Türkiye'de hemde yurt dışında bağlama icracısı, korist ve solist olarak konser ve etkinliklerde bulundu. Almanya'nın Köln kentinde İsrail, Almanya ve Türkiye'den gelen öğrencilerle düzenlenen "Tek Tanrı İçin Müzik" Konseri, Almanya'nın Düsseldorf kentinde Işıl Saygın Güzel Sanatlar Lisesi Çok sesli Korusu ve Humboldt-Gymnasium Düsseldorf Lisesi ile "Friends İn Music" konseri, İtalya'nın Rivadelgarda bölgesinde düzenlenen 'Concorso Corale Internazionale International Choir Competiton' uluslararası korolar yarışmasına Ali İlhan Akyunak yönetimindeki 'Parafonia Choir' okul korusu ile verilen konser gibi birçok konser ve etkinliklerde bulunmuştur. 2015 yılında Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği bölümünün sınavını kazanarak burada eğitime devam etti. Eğitimi boyunca TÜRKAY(Türk Armoni Yıldızları) ile konser, Neşet Ertaş'ı anma konseri, Ankara TRT radyosu "Türk Küyü" programında bağlama icracısı ve solistlik gibi birçok konser ve etkinliklerde yer almaya üniversite yıllarında da devam etmiştir. 2019 yılında mezun olduktan sonra Gazi Üniversitesinde Lisansüstü eğitime başlamış, bu süreçte akademik çalışmalarda bulunmuştur. 2022 yılında Lisansüstü eğitimini tamamlamıştır. Şu an Gazi üniversitesi Müzik Eğitimi bölümünde Doktora öğrencisi olarak eğitime devam etmektedir.

Kaynakça

Demir N., Elbaş O., Erkan S., Güray C., Gökçeli B., Karakaya F., Kaya H., Küçük Kaplan U., Mirzaoglu G. F., Sarı Ç. G., Satır C. Ö., Türkmenoglu Ö., Uçan A., (2018). *Anadolu'nun Sırlı Sesi: Müziğiyle Ankara*, SFN Televizyon Tanıtım Tasarım Yayıncılık Ltd. Şti. :Ankara

Book review the Anadolu'nun Sırlı Sesi Müziğiyle Ankara (The Secret Voice of Anatolia: The Book of Ankara with its Music)

Abstract

The Secret Voice of Anatolia: The Book of Ankara with its Music consists of 280 pages and 13 chapters in total. The book was prepared in cooperation with Ankara Governorship, Ankara Provincial Ministry of Culture and Tourism and Ankara Development Agency and was published in 2018. It is considered extremely important that the published work is carried out with the cooperation of very valuable institutions, that Turkish culture is explained to Turkish people, and that the richness of the history, culture and music of Ankara, the capital of Turkey, is revealed through such a study. The most important feature of the book is that it is written with a general-to-specific approach. In the book, before reaching a subject specific to Ankara, the subject itself is explained, thus increasing the value and scope of the information described. Another important point of the book that needs to be emphasized is the transfer of all music genres that have existed in Anatolian geography, starting from the Neolithic ages until today, mostly based in Ankara, to the reader. The book has a content that is not only considered as a study of music, but also includes many other branches of science such as history, language and literature, archeology. The book is also satisfying in terms of references due to the fact that it consists of scientific research articles that are rich in examples and supported by visuals. The importance of Turkish culture is emphasized throughout the book, Turkish music culture is explained in detail with many scientific data, and valuable opinions are shared about the cultural diversity brought by the rich, cosmopolitan and multicultural structure of the Ankara region. For readers who want to learn about Turkish music history culture, Ankara history and music culture, it can be seen that the Secret Voice of Anatolia: Ankara with its Music is a must-have resource when the book is examined.

Keywords: Ankara music culture, Ankara history, folk music, Music history, Art music, Turkish music culture